

Iată cum explică Sf. Toma: „Se spune că ideea de Dumnezeu este înnăscută, pentru că prin intermediul principiilor (facultăților) înnăscute în noi putem percepe cu ușurință existența lui Dumnezeu”, și în altă parte:

„Cunoașterea lui Dumnezeu este înnăscută, deoarece toți au înnăscut în ei înșiși ceva cu care pot ajunge la ideea de Dumnezeu”, la perfecțiune.

Avem și dovada lui Isus, care și-a confirmat învățătura prin sacrificiul propriei sale vieți.

MOMENTE ACTUALE ÎN PREDAREA FILOSOFIEI ÎN INSTITUȚIILE SUPERIOARE DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Nicolae Gortopan, Dr., conferențiar, ASEM
Ștefan Lupan, Dr., conferențiar, ASEM

Este bine cunoscut faptul, că formarea unui specialist cu studii superioare, intelectual în deplin sens al cuvântului presupune ceva mai mult decât buna lui pregătire profesională. Orice domeniu am lua - economia, jurisprudența, medicina, pedagogia etc. - are nevoie în primul rând de cadre cu o bună pregătire conceptuală, cadre care ar cunoaște bine filosofia, psihologia, etica, estetica, istoria culturii și care ar fi în stare să aplice aceste cunoștințe în activitatea lor profesională. Disciplinele enumerate mai sus au de îndeplinit un rol important în formarea viitorilor specialiști, fiind unul dintre mijloacele de educație umanistă, de formare și dezvoltare a capacităților de integrare a cunoștințelor căpătate. Astăzi suntem în situația când pregătirea profesională în diverse domenii poate avea consecințe nedorite atunci când lipsește instruirea conceptuală, etico-morală și culturală corespunzătoare.

S-ar părea că aceasta este o axiomă bine cunoscută de toți acei, ce se ocupă de gestionarea procesului de învățământ superior și că nu ar exista probleme referitor la recunoașterea necesității predării

disciplinelor filosofice în instituțiile superioare de învățământ. Cu atât mai mult, că practic în toate instituțiile aceste disciplini sunt incluse în planurile de studii. Și totuși am vrea să atragem atenția doar la unele probleme de ordin atât organizatoric, cât și didactic care provoacă dificultăți serioase în predarea acestor disciplini.

În condițiile când, după o expresie reușită, "jungla relațiilor de piață" a pătruns adânc în sistemul de învățământ, are loc o răspândire nedorită, dar insistentă a pragmatismului, mercantilismului și utilitarismului atât la nivel de stat și instituții, cât și la nivel de personalitate. Se crează iluzia, că specialistul într-un anumit domeniu nu trebuie neapărat să studieze disciplinele de pregătire generală și în special cele filosofice. Adeseori pentru a evita grijele și cheltuielile, legate de predarea acestor disciplini, administrațiile instituțiilor superioare sunt tentate să le excludă din planurile de studii, să reducă esențial numărul de ore, sau le include în categoria disciplinelor opționale și facultative. În acest mod studentul este orientat să devină specialist doar într-un domeniu îngust și își crează impresia că aceste disciplini sunt lipsite de importanță. La o asemenea concluzie este lesne de ajuns dacă ținem cont de faptul, că "folosul" de la studierea științelor umanitare nu este sesizabil imediat și nu poate fi apreciat în kilograme, metri sau cumva numeric. Astfel studentul poate să nu-și dea seama care este deosebirea dintre un specialist bun și un om cult și de ce trebuie neapărat ca un bun specialist să fie totodată și o personalitate de cultură înaltă. Studiarea disciplinelor filosofice în acest caz depinde mai mult de conștiințiozitatea studentului și de buna sa voință decât de organizarea procesului de studii. A conta pe faptul că studentul își va da stăruință la studierea acestor obiecte pentru a căpăta o bursă mai mare este o speranță foarte slabă, deoarece un adaos de câțiva lei la bursă astăzi nu-l mai cointereesează pe nimeni.

Pericolul răspândirii pragmatismului însă este mult mai mare, deoarece el poate cuprinde și atitudinea față de disciplinele de specialitate și de viitoarea profesie. În lipsa unei pregătiri

conceptuale temeinice și în condițiile când posibilitățile de angajare în câmpul muncii după absolvire sunt minimale, studentul pune la îndoială însăși necesitatea studierii disciplinelor de specialitate și a studiilor superioare în general. Principalul lui scop este de a căpăta documentul de absolvire a facultății și nu mai mult. Dacă mai adăugăm la toate acestea și faptul, că oamenii cărturari sunt de regulă rău remunerați de către stat, apoi o să înțelegem bine de ce căpătarea studiilor superioare devine astăzi adeseori mai mult o modă decât o necesitate.

Ținând cont de cele menționate putem afirma că majoritatea covârșitoare a specialiștilor cu studii superioare încetează de a mai fi un adevărat purtător al culturii și cu mari rezerve poate fi numită intelectualitatea în deplin sens al cuvântului. Fără o pregătire conceptuală temeinică studentul de astăzi cade în extremitatea nihilismului valoric și nu mai face deosebire între ceea ce este permis și nepermis, virtuos și amoral etc. Instituțiile care nu apreciază la justa valoare disciplinele umanitare riscă să formeze cadre cu un profesionalism îngust dar fără nivelul necesar de cultură, iar aceasta implică inevitabil și scăderea nivelului profesional. Devenind intelectual după documentul de studii absolvenții nu devin intelectuali în esență.

O altă problemă serioasă de care se ciocnesc astăzi profesorii de filosofie în special este politizarea, tehnocratizarea și tendința atât a conducătorilor instituțiilor apărute peste noapte, cât și a celor statale de a adapta peste măsură programele de filosofie la specificul instituțiilor în care ea este predată. Această adaptare este impusă în dauna statutului conceptual-culturologic al filosofiei, care se transformă astfel într-un apendice al științelor concrete. Sunt întocmite programe care conțin doar probleme filosofie ale tehnicii, politicii, economiei, dreptului etc. Desigur, pot fi elaborate cursuri speciale cu o asemenea tematică adaptată la specificul instituției, dar filosofia ca disciplină trebuie să-și mențină statutul său conceptual-culturologic, orientat la valorile general-umane și nu la un domeniu specific de activitate. Numai în acest aspect

predată ea își va realiza din plin potențialul său de formare a viitorului specialist.

TEHNICA ÎN OBIECTIVUL FILOSOFIEI

Ștefan Lupan, Doct.conf., ASEM
Nicolae Gortopan, Doct.conf., ASEM

Tehnica prezintă un fenomen complicat, generat de dezvoltarea rațiunii, cunoașterii și de cerințele practicii. Filosofia nu poate trece cu vederea acest fenomen, care necesită nu pur și simplu să fie privit în mod abstract metafizic, ci abordează probleme complexe de metodologie a științelor tehnice, de analiză a dinamici dezvoltării tehnicii, a structurii ei în legătură cu necesitățile societății. Fenomenul tehnicii cere o analiză interdisciplinară pentru dezvăluirea caracterului complicat contradictoriu al acestui factor al dezvoltării civilizației umane.

Cercetarea tradițională a filosofiei tehnicii conținea metodologia științistă cu amprente de neopozitivism și concepția antropologismului cultural, care mai au influență și astăzi în domeniul dat.

Orientarea de tradiție științistă se îndreaptă îndeosebi spre problemele analizei cunoașterii tehnice din punct de vedere logico-metodologic, iar cea de tradiție cultural-antropologică studiază aspectele umaniste, valorice ale tehnicii, cele de influență asupra relațiilor individuale și sociale. S-a observat, că spre deosebire de cunoașterea științifică, cunoașterea tehnicii are de-aface cu obiecte artificiale, iar după scopul lor, știința e orientată spre cunoașterea adevărului, iar cunoașterea tehnică – spre atingerea rezultatelor practice scontate. Însă nu trebuie de absolutizat această diferență.

Cât despre rolul tehnicii în structura societății, unii savanți încearcă să argumenteze, că tehnica și tehnologia sînt determinate și se conduc de criterii obiective, precum sînt eficacitatea,